

השדים, שטעו אחריה יראים ראשונים וחשבו להתקרב אליה. והיא מדלגת ששים אלף פרסאות, ונעשית בכמה ציורים לגבי בני אדם כדי שישטעו אחריה בני אדם.

ושני ממנים אלה פורחים ומשוטטים בכל העולם וחוזרים למקומם, והם מעוזרים לאותם בני בניו של קנן ברוח של יצרים רעים לעשות תולדות. השמים ששם הם שולטים אינם כאלה, והארץ לא מולידה בכחם שלהם זרע וקציר כמו אלה, ולא חוזרים אלא בכמה שנים וזמנים. והם אלהי השמים וארקא לא עשו. יאבדו מארץ עליונה של תבל, שלא ישלטו בה ולא ישוטטו בה, ולא יגרמו לבני אדם להטמא ממקרה לילה. ועל זה יאבדו מהארץ ומפתח השמים, שנעשו בשם של אלה, כמו שנתבאר. ולכן פסוק זה הוא תרגום, שלא יחשבו מלאכים עליונים שעליהם אומרים, ולא יקטרגו לנו. ועל זה הסוד של "אלה" כמו שנתבאר, הוא דבר קדוש שלא מתחלף בתרגום.

אמר לו רבי אלעזר, פסוק זה שכתוב (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים פי לך יאתה, איזה שבח הוא? אמר לו, אלעזר בני, פסוק זה נאמר בכמה מקומות, אבל ודאי הוא לא (ירמיה'), שכתוב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם. שחרי בא לפתח פה הרשעים שחושבים שהקדוש ברוך הוא לא יודע הרהוריהם ומחשבותיהם, ולכן יש להודיע את שטותם. שפעם אחת בא אלי פילוסוף אחד מאמות העולם, אמר לי: אתם אומרים

אמהון דשדין דטעו אבתרהא דחלין קדמאין וחשבין למקרב לגבה. ואיהי דליגת שתין אלפין פרסין ואתעבדת בכמה ציורין לגבי בני נשא בגין דיטעון בני נשא אבתרה.

ואלין תרין ממנן פרחין ומשטטן בכל עלמא ואהדרן לאתרייהו. ואנון מתערין לאנון בני בנוי דקין ברוחא דיצרין בישין למעבד תולדות. שמיא דשלטין תמן לאו כהני. ולא אולידת ארעא בחילא דלהון זרועא וחצדא כהני. ולא אהדרן אלא בכמה שנין וזמנין. ואנון אלהא די שמיא וארקא לא עבדו. יאבדו מארעא עילאה דתבל, דלא ישלטון בה ולא ישטטון בה ולא יהון גרמין לבני נשא לאסתאבא ממקרה ליליא. ועל דא יאבדו מארעא ומן תחות שמיא דאתעבידו בשמא דאלה כמה דאתמר. ועל דא האי קרא תרגום דלא יחשבון מלאכי עלאי דעלייהו אמרין, ולא יקטרגו לן. ועל דא רזא דאלה כמה דאתמר איהו מלה קדישא דלא אתחלף בתרגום.

אמר ליה רבי אלעזר, האי קרא דכתיב, (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים פי לך יאתה, מאי שבחא איהו. אמר ליה אלעזר ברי, האי קרא בכמה דוכתי אתמר, אבל ודאי לאו איהו (נ"א תכ"י) דכתיב, (ירמיה') פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם דהא אתא למפתח פומא דחייבין דחשבין דקדשא בריה הוא לא ידע הרהורין ומחשבין דילהון. ובגין כן אית לאודעא שטותא דלהון. דזמנא חדא אתא פילוסופא חדא דאומות העולם לגבאי, אמר לי אתון אמרין דאלהכון שליט בכל רומי שמיא. כלהון חילין ומשריין לא אדבקן שאליהם שולט בכל רומי השמים? כל הצבאות והמרפבות לא משיגים ולא יודעים את מקומו.

פסוק זה לא מגדיל את כבודו כל כך, שכתוב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך. מה שקול זה לבני אדם שאין להם קיום?

ועוד, שאתם אומרים (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם - אבל באמות העולם קם. גם כך אני אומר, בכל חכמי הגוים אין פמוהו - אבל בחכמי ישראל יש. אם כך, אלוה שיש בחכמי ישראל פמוהו, אינו האלוה השליט. עין בפסוק ותמצא שדיקתי פראוי. אמרתי לו: ודאי יפה אמרת.

מי מחיה מתים? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אליהו ואלישע והחיו מתים. מי מוריד גשמים? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אליהו ומנע אותם, והורידם בתפלתו. מי עשה שמים וארץ? אלא הקדוש ברוך הוא לבדו. בא אברהם והתקיימו בעמדם בגללו. מי מנהיג את השמש? אלא הקדוש ברוך הוא. בא יהושע והשתיקו וצוהו שיעמד על עמדו ושקט, וכתוב (יהושע י) וידם השמש וירח עמד. הקדוש ברוך הוא גזר גזר דין - גם כך משה גזר דין והתקיים. ועוד, שהקדוש ברוך הוא גזר גזרות - וצדיקי ישראל מבטלים אותם, שכתוב (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. ועוד, שהוא מצוה אותם ללכת בדרךיו ממש להתדמות לו בכל. הלך אותו פילוסוף והתגזר בכפר שחלים, וקראו לו יוסי קטינאה, ולמד תורה הרבה, והוא בין חכמי וצדיקי אותו מקום.

בעת יש להסתכל בפסוק, והרי

ולא ידעי אתר דיליה. האי קרא לא אסגי יקריה כל כך. דכתיב פי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוך. מאי שיקולא דא לבני נשא די לית (דף י"ע"א) לון קיומא.

ותו דאתון אמרין (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם. אוף הכי אנא אימא בכל חכמי הגוים אין פמוהו, אבל בחכמי ישראל אית. אי הכי אלהא דאית בחכמי ישראל פוותיה לאו איהו עלאה שליטא. אסתפל בקרא ותשפח דדייקנא כדקא יאות. אמינא ליה ודאי שפיר קא אמרת.

מאן מחיה מתים אלא קדשא בריך הוא בלחודו, אתא אליהו ואלישע ואחיו מתיא. מאן מוריד גשמים אלא קדשא בריך הוא בלחודו אתא אליהו ומנע לון ונחית לון בצלותיה. מאן עבד שמיא וארעא אלא קדשא בריך הוא בלחודו, אתא אברהם אתקיימו בקיומוהי בגיניה. מאן מנהיג שמשא אלא קדשא בריך הוא, אתא יהושע ושכיף ליה ופקיד ליה דיקום על קיומיה ואשתכך וכתוב, (יהושע י) וידם השמש וירח עמד. קדשא בריך הוא גזר גזר דין אוף הכי משה גזיר גזר דין ואתקיימו. ותו דקדשא בריך הוא גזר גזרין וצדיקנא דישראל מבטלין לו דכתיב, (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. ותו דאיהו פקיד לון למהך באורחוי ממש לאתדמא ליה בכלא. אזל ההוא פילוסופא ואתגזיר בכפר שחלים וקרין ליה יוסי קטינאה. ואוליך אורייתא סגיא. ואיהו בין חפמיין וזפאין דההוא אתר.

השתא אית לאסתפלא בקרא והא כתיב, (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו.